شيعہ مان
سُني ٿي ويو
ادا ڪيئن ٿيو؟

مؤلف
عبدالرحيم پُٺو

ناشر
سني سجاڳ پبلشر

بِاسْمِهٖ تَعَالیٰ

وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (القرآن)

۽ جن اسان جي واٽ ۾ ڪوشش ڪئي تن کي ضرور پنهنجون واٽون ڏيکاريندا سون.

شيعه مان

سُني ٿي ويو

ادا! ڪيئن ٿيو؟

مؤلف

عبدالرحيم پنو

ناشر

سني سجاڳ پبلشر

تقريظ

شيخ التفسير، قطب الاقطاب، استاذالعلماءِ
حضرت مولانا عبدالڪريم صاحب قريشي رحمة الله عليه
(پيرشريف)

بسم الله الرحمٰن الرحيم
ڪتاب جي قبوليت مضمون
جي ڏسڻ تي موقوف هوندي
آئون اکين سبب ضعيف
تمام آهيان دعا آهي ته
الله شال هن کي هدايت
جو سبب بڻائي آمين
ڪتبه عبدالڪريم از پير
١٤ ربيع الثاني ١٤١٨

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الۡمُرۡسَلِيۡنَ مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصۡحَابِهٖ اَجۡمَعِيۡنَ۔

ڳوٺ عمراڻيءَ ۾ عمر نالي هڪ سُني عالم ٿي گذريو آهي، ان ڳوٺ ۾ ڊڪڻ فقير نالي سندس هڪ دوست هو، جنهن ذاڪر زِيپَٽَ جي صحبت ۾ اچي، شيعو مذهب اختيار ڪيو ۽ هن مولوي عمر وٽ اچڻ وڃڻ ئي ڇڏي ڏنو. هڪ ڀيري ڊڪڻ فقير ڪنهن ڪم سان مولوي صاحب جي اوطاق تي آيو ۽ اچي چيائين "ياعلي مدد!" مولوي صاحب ته ڪجهه به نه ڪيو. پر فقير جي ڪچڻ تي ٻئي مذهبي بحث ۾ اچي اٽڪيا. مولوي صاحب هڪ وڏو مُناظِر عالم هو، تنهن دلائل سان فقير کي قائل ڪري وڌو. آخر نتيجو اهو نڪتو، جو ڊَڪڻ فقير شيعه مذهب کان توبهه ڪري، سُني مذهب اختيار ڪيو. اهو دلچسپ گفتگو هن رسالي ۾ فرضي نالا رکي، سمجهائڻ خاطر پڙهندڙن جي خدمت ۾ پيش ڪجي ٿو ته جيئن حق ۽ باطل جو اظهار ٿئي.

ذاڪر جو اصل نالو لونگ هو پر ماڻهو کيس زِيپَٽ ڪوٺيندا هئا.

عبدالرّحيم ٻٽو

ڍڪڻ فقير: "مُلان! ياعلي مدد!" (مولوي ماڻ ڪيو وينو آهي ڪُجي نہ پُڇي، پر فقير ڪيس چيو) ڀلا سلام جو جواب نہ مليو ڪاوڙ آهي ڇا؟

مولوي: "فقير! مان توکي ڪهڙو جواب ڏيان." ياعلي مدد چوڻ بہ سلام آهي ڇا؟

فقير: ڀلا السّلام عليڪم ياعلي مدد تہ سلام آهي؟

مولوي: سلام ۾ "ياعلي مدد" نہ وڌاءِ. جي توکي وڌائڻو آهي تہ "وَرَحۡمَةُ الله وَبَرَكَاتُهُ" وڌاءِ.

فقير: "اڙي انڌير تہ ڏسو! مان سلام ۾ "ياعلي مدد" وڌايان ٿو تہ مُلان ناراض ٿو ٿئي ۽ پاڻ وري "وَرَحۡمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ" وڌائي ٿو.

مولوي: فقير! مان اهي الفاظ پنهنجي طرفان نہ وڌايا آهن پر حديث جي ڪتابن صحيح بخاري ۽ مسلم ۾ اهي آيل آهن.

فقير: "مُـلان! ماڻ ڪر" مان تنهجي صحيح بخاري ۽ مسلم کي نہ مڃان. مون کي پنهنجي (شيعہ) مذهب جو ڪو معتبر ڪتاب ڏيکار، جنهن مان امام معصومؒ جي قول سان ان سلام جي ثابتي ملي وڃي تہ پوءِ مان مڃيندس.

مولوي: فقير ڇڱو هي ڏس ڪتاب اصول ڪافي، جيڪو تنهنجي مذهب جي حديث جو معتبر ڪتاب آهي. ان ڪتاب لاءِ ٻارهين امام مهدي جو قول آهي: "هٰذَا كَافٍ لِشِيۡعَتِنَا" يعني هي اسان جي شيعن لاءِ ڪافي آهي. هاڻي جنهن ڪتاب جي تصديق امام معصوم ٿو ڪري، ان ۾ حسن بن مُنذر کان روايت آهي چيائين تہ مان امام جعفر صادقؒ کان ٻڌو. فرمايائين:

مَنۡ قَالَ: اَلسَّلَا مُ عَلَيۡكُمۡ فَهِيَ عَشۡرَةُ حَسَنَاتٍ وَمَنۡ قَالَ: اَلسَّلَامُ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَةُ اللهِ فَهِيَ عِشۡرُوۡنَ حَسَنَةً وَمَنۡ قَالَ: اَلسَّلَامُ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ فَهِيَ ثَلَاثُوۡنَ حَسَنَةً۔

(اصول ڪافي ج۲ ص۶۴۵، باب التسليم)

جنهن "اَلسَّلَا مُ عَلَيۡكُمۡ" چيو ان لاءِ ڏهہ نيڪيون آهن ۽ جنهن "اَلسَّلَامُ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَةُ اللهِ" چيو تہ ان لاءِ ويهہ نيڪيون آهن ۽ جنهن "اَلسَّلَامُ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ" چيو تہ ان لاءِ ٽيهہ نيڪيون آهن.

فقير: برابر! ڪتاب اصول ڪافي اسان جي مذهب جو معتبر ڪتاب آهي. هاڻي اهو ڪتاب ڏي ته مان ذاڪر زِيپِٽ کي ڏيکاريان ته اُهو ان روايت بابت ڇا ٿو چوي. (هي ڪتاب ڪٽي ذاڪر ڏانهن وڌي ٿو. ذاڪر روايت پڙهي فقير کي چيو)

ذاڪر: اڙي ڍَڪڻ فقير! تون اسان کي ڇڏي مولوي عمر جي صحبت ۾ آيو آهين ڇا؟ جنهن توکي ڪاري ڇڏيو آهي. هاڻي مولويءَ کي وڃي چؤ، ته پنهنجو نالو مٽائي، اهو علي جي دشمن جو نالو آهي.

فقير: ذاڪر! ان روايت جو جواب ڏي ٽال مٽول نه ڪَر. ان روايت ۾ "ياعلي مدد" ته ڪونهي.

ذاڪر: فقير! لکيل برابر ڪونهي، پر محبت ۾ چوڻ جائز آهي.

فقير: ذاڪر! اسان جو امام جعفر صادقؒ حضرت علي ﷺ جي اولاد مان آهي، ڀلا ان محبت ۾ اهي الفاظ ڇونه وڏايا؟ ڇا اسان امام کان وڌيڪ محب آهيون؟ جڏهن ته اسان جعفري به سڏايون ٿا، ته اسان کي سلام اهو قبول ڪرڻو آهي، جيڪو امامؒ ڏسي، بس هاڻي منهنجو سلام اهو آهي، جيڪو اصول ڪافيءَ ۾ آهي. (ذاڪر جواب نٿو ڏئي، فقير اُتان اُٿي مولوي صاحب ڏانهن اچي ٿو)

فقير: مولوي صاحب! اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهٗ

مولوي: وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهٗ فقير! ذاڪر ڇا چيو؟

فقير: سائين! ڳالهه نه پُڇ! ذاڪر جا ڇَپ چِپ جهڙا ۽ مُنهن مِتيري جهڙو ٿي ويو. ايترو قبول ڪيائين ته روايت ۾ "ياعلي مدد" لکيل ڪونهي، پر محبت ۾ چوڻ جائز آهي. مان ڪيس ان جو خوب جواب ڏنو پر ذاڪر آهي ضدي، الله ٿئيس هادي.

مولوي: فقير! توکي جَس هجي، جو تو حقُ قبول ڪيو آهي. باقي ذاڪر زيپٽ جا ته پِرڪار ڏنئي.

فقير: سائين! حق جي ڳالھ تہ قبول ڪرڻي آهي. پر ذاڪر جو وري توهان جي نالي تي اعتراض آهي تہ اهو نالو عليؓ جي دشمن جو آهي سو مولويءَ ڪي مٿائڻ گھرجي.

مولوي: ڏڪڻ! ذاڪر وڏو جاهل آهي. جو ڪيس پنهنجي مذهب جي ڪتابن جي بہ خبر ڪانهي. حضرت علي المرتضيٰؓ پنهنجي اولاد جا نالا ٽن خليفن جي نالن جهڙا ابوبڪر، عمر ۽ عثمان بہ رکيا آهن پين امامن سڳورنؒ بہ پنهنجي اولاد تي اهڙا نالا رکيا آهن. جيڪڏهن حضرت عليؓ جي ٽن خليفن سان محبت ۽ سڪ وارو سلوڪ نہ هجي ها تہ اهو پنهنجي اولاد تي اهي نالا هرگز نہ رکي ها. ڪو بہ ماڻهو پنهنجي دشمن جو نالو اولاد تي هرگز نہ رکندو. توکي معلوم آهي تہ ”شمر“ امام حسين جو قاتل ۽ دشمن آهي. تہ ڇا ذاڪر پنهنجي اولاد تي اهڙو نالو رکڻ پسند ڪندو؟ هرگز نہ.

فقير: سائين! توهان تہ رڳو ڳالھ ڪئي، پر منهنجي دل جو خدشو تہ نڪتو ئي ڪونہ. مون کي شيعہ مذهب جي ڪتابن مان ثابت ڪري ڏيکار تہ امامن سڳورنؒ پنهنجيءَ اولاد تي ابوبڪر، عمر ۽ عثمان نالا رکيا آهن.

مولوي: بيشڪ! توکي ثابت ڪري تو ڏيکاريان. هي منهنجي سامهون شيعہ مذهب جا معتبر ڪتاب موجود آهن. هينئر انهن مان نالن جو تفصيل ٻڌ:

❶ حضرت علي ڪَرَّمَ اللّٰهُ وَجۡهَہٗ جي ٽن پٽن جا نالا ابوبڪرؒ، عمرؒ ۽ عثمانؒ هئا. ابوبڪرؒ جي والده ليليٰ بنت مسعود هئي. عمرؒ جي والده ام حبيبہ بنت ربيعہ ۽ عثمانؒ جي والده ام البنين بنت حزام هئي. ابوبڪرؒ، عمرؒ ۽ عثمانؒ پنهنجي ڀاءُ امام حسينؓ سان گڏ ڪربلا ۾ شهيد ٿيا آهن. هاڻي هي شيعن جا معتبر ڪتاب ڏس جن ۾ تصريح ٿيل آهي:

تَنۡقِيۡحُ الۡمَقَالِ فِيۡ عِلۡمِ الرِّجَالِ ج٣ ص٥ ۽ ج٢ ص٣٤٦ اهو شيعن جي اسمآءالرّجال جو معتبر ڪتاب آهي. ڪشف الغمہ ج١ ص٤٤٠، ج٢ص٥٩، جلآءالعيون ج١ ص٥٧٠، عمدة الطّالب ص٣٦١، منتهي الاٰمال ج١ ص٣٨٢، مناقب آل ابي

طالب ج۴ ص۱۱۲، الارشاد شيخ مفيد باب ذڪر اولاد اميرالمؤمنين ص۱۸۶ مطبوعہ ايران، چوده ستاري ص۲۵۰.

❷ حضرت امام حسن ؓ جي اولاد مان ٻن پٽن جانالا ابوبڪرؓ ۽ عمرؓ هئا. جلآء العيون ج۱ ص۵۸۲، منتهي الأمال ج۱ ص۲۴۰، ڪشفُ الغمہ ج۱ ص۵۷۵، مناقب آل ابي طالب ج۴ ص۲۹، ناسخ التواريخ ج۲ ص۲۵، الانوار النعمانيہ ج۳ ص ۲۶۳.

❸ حضرت امام حسين ؓ جي هڪ فرزند جونالو عمرؓ هو. جلاء العيون ج۱ص ۵۸۲، مناقب آل ابي طالب ج۴ ص۱۱۳.

❹ امام زين العابدين ؓ جي هڪ فرزند جو نالو عمر هو. هي ڏس ڪشف الغمہ ج۲ ص۸۲، عمدة الطالب ص۱۹۴، الانوار النعمانيہ ج۱ ص۳۷۵، تنقيح المقال ج۲ ص۳۴۶، الارشاد شيخ مفيد ص ۲۶۱ مطبوعہ ايران.

❺ حضرت امام باقرؒ جي هڪ پٽ جو نالو "عمرؓ" هو. هي ڏس! شيعن جو معتبر ڪتاب عمدة الطالب ص۱۹۴، مصنف سيد جمال الدين (وفات سن ۸۲۸هـ)

❻ حضرت امام موسيٰ ڪاظمؒ جي هڪ پٽ جو نالو "عمرؓ" هو. ڏس ڪشف الغمہ ج۲ ص۲۱۶، پر سندس هڪ نياڻيءَ جو نالو "عائشہؓ" بہ هو. هي پڙهي ڏس! عمدة الطالب ص ۱۹۷ منتهي الأمال ج۲ ص۲۲۳، الانوارالنعمانيہ ج۱ ص۳۸۰ .

❼ حضرت امام علي رضاؒ جي هڪ نياڻيءَ جو نالو عائشہؓ بہ هو. ڏس! ڪشف الغمہ ج۱ ص۲۶۷، ان ڪانسواء حضرت علي ؓ جي ڀائٽي عبدالله بن جعفر بن ابي طالبؓ جي هڪ پٽ جو نالو ابوبڪرؓ هو. ڪتاب ناسخ التواريخ ج۴ ص ۲۹ مصنف مؤرخ مرزا محمد تقي سپر.

مولوي: فقير! هاڻي ڇا ٿو چوين توهان جي مذهبي ڪتابن توهان جو ڪم لاهي ڇڏيو. امامن سڳورنؒ پنهنجي اولاد تي اهڙا نالا رکي ٽن خليفن کي يادگيريءَ ڪان نہ وساريو. بلڪ اولاد تي اهڙا نالا رکي ثابت ڪري

ڏيکاريائون تہ اسان کي انهن بزرگن جي برڪت، فضيلت، عزت ۽ عظمت جو اقرار آهي.

فقير: مار! واہ واہ!!! ايترا حوالا ٻڌي منهنجا تہ ڪاپاٽَ ئي کلي ويا. سائين! هاڻي جلدي ڪر! مون کي اهي ڪتاب ڏي تہ ذاڪر زِيپَٽ ڏي ڪٽي وڃان ۽ ڪيس اهي حوالا ڏيکاريان. (فقير ڪتاب کٽي ذاڪر ڏانهن وڃي ٿو.)

فقير: ذاڪر! هي مان مولوي عمر وٽان شيعہ مذهب جا معتبر ڪتاب کٽي آيو آهيان. جن ۾ ثابت آهي تہ حضرت علي رضي الله عنه ۽ ٻين امامن سڳورنؒ پنهنجي اولاد تي ابوبڪرؓ، عمرؓ ۽ عثمانؓ نالا رکيا آهن. هي ڪتاب ڏس!

ذاڪر: اڙي فقير! وري ڪتابن ۾ ڪاهي پئين ڇا؟ بابا توکي ڪهڙي خبر ڪتابن جي. "مان نہ ڏسندس". مان تہ اڳيئي چيو آهي تہ توکي مولوي عمر پنهنجي مذهب کان ڦيري ڇڏيو آهي.

فقير: ذاڪر! مان پنهنجي مذهب کان ڦريو نہ آهيان. البت تنهنجا اهي پرڪار مذهب ڇڏائيندا. جڏهن تہ امامن سڳورنؒ پنهنجي اولاد تي اهي نالا رکيا آهن. تہ پوءِ اسين بہ پنهنجي اولاد تي اهڙا نالا ڇونہ رکون؟ (ذاڪر ڪاوڙجي وڃي ٿو ۽ ڪيس نڪرڻ لاءِ چوي ٿو)

ذاڪر: فقير! نڪري وڃ. عليءَ جي اولاد جا دشمن مون وٽ نہ ايندو ڪر.

فقير: ذاڪر! خيال سان ڳالهاءِ. عليؓ ۽ ان جي اولاد جو دشمن تون آهين. ڪنهن مجلس يا موقعي تي تو انهن جي نالا ٻڌايا آهن؟ ڇو؟ عليؓ جي اولاد جا نالا لڪائڻ اِها ان سان دشمني نہ آهي ڇا؟ اُهي شهزادا ڪربلا ۾ پنهنجي پياءُ امام حسين رضي الله عنه سان گڏ شهيد ٿيا آهن. پوءِ ڀلا انهن جا نالا وٺي ڪڏهن بہ سندن ذڪر خير ڪيو اٿوَ؟ ڇا اُهي اهل بيت مان نہ آهن؟ ڇا اُهي شهيد نہ آهن؟ (فقير اتان ڪاوڙجي مولوي صاحب وٽ اچي ٿو)

فقير: مولوي صاحب! اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

مولوي: وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ فقير ڏي خبر! ذاڪر ڇا چيو؟

فقير: سائين! ذاڪر ڪاوڙجي ويو. ڪتابن ڏسڻ کان ته اصل ڪيائين انڪار ۽ چيائين ته مون وٽ نه ايندو ڪر. آءٌ به اڳتي ان جي در تي نه ويندس. بس هاڻي اوهان جي تحقيق مون لاءِ ڪافي آهي. سائين! دُعا ڪريو منهنجي گهرواري "حامله" آهي. جي مون کي پٽ ڄائو ته ان جو نالو "عمر" رکندس ۽ جي نياڻي ڄائي ته ان جو نالو "عائشه" رکندس. اهي چڱا ۽ عزت وارا نالا آهن، تڏهن ته امامن سڳورنؒ پنهنجي اولاد تي اهي نالا رکيا آهن.

مولوي: شاباس! توکي حق جي تڙپ آهي. اِن شاءَالله حق تي پهچي ويندين.

فقير: سائين هاڻي مهرباني ڪري شيعن جي ڪتابن مان ٽن خليفن ابوبڪرؓ، عمرؓ ۽ عثمانؓ جي فضيلت جي باري ۾ ڪجهه ٻڌاءِ ته جيئن دل جو خدشو ئي لهي وڃي.

مولوي: فقير! هي ڏس منهنجي هٿ ۾ شيعن جو معتبر ڪتاب "شافي" آهي. جنهنجو مصنف شيخ مفيد جو وڏو شاگرد سيّد شريف مرتضيٰ علم الهديٰ آهي. ان ۾ روايت آهي:

اِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيْ خُطْبَتِهٖ خَيْرُ هٰذِهِ الْاُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا اَبُوْبَكْرٍ وَّعُمَرَ (شافي ج۲ ص۴۲۸ طبع ايران)	حضرت علي رضي الله عنه پنهنجي خطبي ۾ فرمايو ته نبي ڪريم ﷺ کان بعد هن امت جا ڀلا (انسان) ابوبڪر ۽ عمر آهن.

فقير: سبحان الله! جڏهن حضرت عليؓ کي اهو اقرار آهي ته پوءِ اسان کي ڇو انڪار آهي. مولوي صاحب! ڀلا اهڙي روايت سُنين جي ڪتابن ۾ به آهي؟

مولوي: فقير! بخاري شريف ۾ اهڙي روايت ملي ٿي پر تون مڃيندين ئي ڪونه.

فقير: مڃا سائين! ڇونه مڃيندس. جڏهن ته سُني شيعه طرفين جي ڪتابن ۾ روايت آهي ته ضرور مڃڻي پوندي.

مولوي: هي منهنجي هٿ ۾ بخاري شريف آهي. حضرت عليؓ جو فرزند محمد بن حنفيهؒ روايت ٿو ڪري ته:

قَالَ قُلْتُ لِاَبِيْ اَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اَبُوْبَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ، قَالَ عُمَرُ

(بخاري فضائل ابي بڪرؓ)

چيائين ته مان پنهنجي پيءُ (عليؓ) کي چيو ته رسول الله ﷺ کان بعد سڀني ماڻهن ۾ ڀلو ڪير آهي. فرمايائين ابوبڪرؓ مون پڇيو (ته) پوءِ ڪير فرمايائين ته عمرؓ.

فقير: واھ واھ!! مولوي صاحب دل ٺاري ڇڏيئي، دشمن جي دل ڳاري ڇڏيئي...... منهنجا سائين ڪجھ ته ٻڌاءِ.

مولوي: هي ڏس شيعه مذهب جو معتبر ڪتاب احتجاج طبرسي ان ۾ امام محمد باقرؒ کان روايت آهي. فرمايائين:

لَسْتُ بِمُنْكِرٍ فَضْلَ اَبِيْ بَكْرٍ

(احتجاج طبرسي ج٢ ش٤٤٦ ايران)

مان ابوبڪرؓ جي فضيلت جو منڪر نه آهيان.

انهيءَ ڪتاب جي ج٢ ص٤٤٧ ۾ آهي:

لَسْتُ بِمُنْكِرٍ فَضْلَ عُمَرَ وَلٰكِنَّ اَبَابَكْرٍ اَفْضَلُ مِنْ عُمَرَ

(احتجاج طبرسي ج٢ ش٤٤٧ ايران)

مان عمر جي فضيلت جو منڪر نه آهيان. پر (ايترو آهي ته) ابوبڪرؓ عمرؓ کان افضل آهي.

فقير ڏس! امام باقرؒ ٻنهي جي فضيلت جو قائل آهي.

فقير: بَلي بَلي.... واھ سائين واھ!! هيڏي معتبر ڪتاب احتجاج طبرسي ۾ امامؒ جو اهو فيصلو ۽ عقيدو موجود آهي، ته پوءِ اسان ڪي به ابوبڪرؓ ۽ عمرؓ جي فضيلت جو انڪار ڪرڻو نه آهي. ڀلا سائين توهان سُني حضرت ابوبڪرؓ کي "صديق" ڇو سڏيندا آهيو؟ اهل بيت کان به اهڙي ڪا روايت آهي، جن ڪيس صديق سڏيو هجي.

مولوي: واه جو سوال ڪيو اٿئي. خود رسول الله ﷺ، امام باقرؒ ۽ امام جعفر صادقؒ ڪيس "صديق" جهڙو سهڻو لقب ڏنو آهي. شيعن جي معتبر ۽

چوٿيءَ جي تفسير قميءَ ۾ "اِذۡھُمَافِي الۡغَارِ" جي واقعي ۾ حضرت امام جعفر صادقؒ کان هڪ روايت نقل ٿيل آهي ان ۾ هي الفاظ آهن:

فَقَالَ لَهُ رَسُوۡلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَآلِهِ اَنۡتَ الصِّدِّيۡقُ	پوءِ رسول الله ﷺ ابوبڪرؓ کي فرمايو "تون صديق آهين."

هي آهي سيّدالمرسلين ﷺ جو فيصلو جنهن حضرت ابوبڪرؓ کي اهڙي خوف ۽ خطري واري جاءِ ۾ "صديق" ڪوٺيو آهي. قرآن مجيد جي روءِ سان نبين کان بعد صديقن جو درجو آهي.

فقير: سائين! امام باقرؒ کان به اهڙي روايت ٻڌاءِ.

مولوي: فقير ٻڌ! شيعن جي معتبر ڪتاب ڪشف الغمہ ۾آهي. امام باقرؒ کان ترار کي چانديءَ سان جڙاء بابت مسئلو پڇيو ويو. امام فرمايو ان ۾ ڪو ڀئو ڪونهي. (چو ته)

وَقَدۡ حَلّٰى اَبُوۡبَكۡرِ نِ الصِّدِّيۡقُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ فِيۡ سَيۡفِهٖ قُلۡتُ فَتَقُوۡلُ الصِّدِّيۡقُ؟ قَالَ فَوَثَبَ وَثۡبَةً وَاسۡتَقۡبَلَ الۡقِبۡلَةَ وَقَالَ نِعۡمَ الصِّدِّيۡقُ، نِعۡمَ الصِّدِّيۡقُ فَمَنۡ لَّمۡ يَقُلۡ لَهُ الصِّدِّيۡقُ فَلَا صَدَّقَ اللّٰهُ قَوۡلًا فِي الدُّنۡيَا وَلَا فِي الۡاٰخِرَةِ۔ (ڪشف الغمہ ج٢ ص١٤٧ طبع نجف اشرف. احقاق الحق ج١ ص٢٩ ايران)	ابوبڪر صديق رضي الله عنه پنهنجي ترار ۾ جڙاء ڪيو هو. (اتي) راويءَ چيو ته توهان به ابوبڪرؓ کي "صديق" ٿا چئو؟ پوءِ امام ٽپو ڏيئي (ڪاوڙجي) اُٿيو ۽ قبلي جي سامهون بيهي چيائين، ڀلو آهي صديق، ڀلو آهي صديق، ڀلو آهي صديق. جيڪو ابوبڪرؓ کي صديق نه چوي ته الله تعاليٰ دنيا ۽ آخرت ۾ ان کي ڪوڙو ڪري.

فقير! ڏس هن روايت ۾ امام محمد باقرؓ هڪ شرعي مسئلي ۾ جائز ۽ ناجائز جي باري ۾ "صديق" جي فعل کي حجت ۽ دليل طور پيش ڪيو آهي. ان کان سواءِ امامؓ "صديق" جي نالي پٺيان "رَضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُ" (الله ان کان

راضي ٿيو) جا الفاظ چئي ڪيس الله تعاليٰ جي رضامندي جو سرٽيفڪيٽ ڏنو.

هاڻي شيعه پلي مَڪ ڄَان منهن مٿو پِٽين، صديق کان الله تعاليٰ راضي آهي.

فقير ٻڌ! شيعن جي معتبر ڪتاب قرب الاسناد ۾ روايت آهي ته حضور صلي الله عليه وسلم عيد نماز خطبي کان اڳ پڙهندا هئا. ان کان پوءِ هيءَ روايت آهي:

قَالَ جَعْفَرُ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ اَبِیْ فَعَلَ ذَالِكَ اَبُوْ بَكْرِنِ الصِّدِّيْقُ بَعْدَهٗ (قرب الاسناد ج٢ ص٤٥ طبع ايران)	امام جعفر صادقؓ فرمايو ته منهنجي والد محمد باقرؓ چيو ته رسول الله ﷺ کان بعد ابوبڪر صديقؓ به ان طرح (عمل) ڪيو آهي.

فقير! هاڻي ڏس امامؒ عيد جي شرعي مسئله ۾ ”صديق“ جي فِعل کي حجت ۽ دليل طور پيش ڪيو.

فقير: بيشڪ! بيشڪ! ابوبڪر رضي الله عنه ”صديق“ آهي. ۽ الله تعاليٰ ڪانئس راضي آهي. هاڻي سائين ٻڌايو ته امام جعفر صادقؓ کان به اهڙي روايت آهي؟

مولوي: فقير هائو! امام جعفرؓ به ڪيس ”صديق“ ڪوٺيو آهي. هي منهنجي هٿ ۾ شيعن جو معتبر ڪتاب اِحقَاقُ الحَق آهي، جنهن جو مصنف شيعن جو شهيد ثالث قاضي نورُاللهِ شوستري آهي. ان جي ج١ ص٣٠ طبع ايران ۾ آهي. امام جعفرؓ فرمايو:

اِبُوْبَكْرِنِ الصِّدِّيْقُ جَدِّیْ	ابوبڪر صديق منهنجو نانو آهي.

وري عبدالله بن جعفر حميري قمي جيڪو امام حسن عسڪريءَ جو خاص شاگرد آهي. امام کان روايت ٿو آڻي جنهن ۾ هي الفاظ آهن:

قَالَ اَخْبَرَنِیْ جَدِّیْ الْقَاسِمُ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ اِبِیْ بَكْرِنِ الصِّدِّيْقُ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ	امام فرمايو (ته ان مسئلي ۾) منهنجي ناني قاسم بن محمد

(قرب الاسناد ج۲ ص۲۴)

بن ابي بکر صديق رضي الله عنہ مون سان خبر ڪئي.

فقير: واھ مولوي واھ! جڏهن امامن سڳورن ڪيس صديق رضي الله عنہ ڪوٺيو تہ حيف هجي انهن جي حال تي جيڪي صديق جي گلا ٿا ڪن.

مولوي: فقير! اڃا خيال سان ٻڌ. امام جعفرؓ فرمايو:

وَلَدَنِيْ اَبُوْبَكْرٍ مَرَّتَيْنِ

مون کي ابوبڪرؓ ٻن طرحن سان ڄڻيو آهي.

وري شيعن جو محدث سيد نعمت الله جزائري (وفات سنہ۱۱۱۲ھ) لکي ٿو:

اِنَّ الْاَئِمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مِنْ نَّسْلِهٖ وَذَالِكَ لِاَنَّ اُمَّ فَرْوَةَ هِيَ اُمُّ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِنْتُ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ اِبْنِ بَكْرٍ

(الانوار النّعمانية ج۱ ص۶۰ طبع ايران)

ابوبکر صديق جي نسل مان آهن. ڇوتہ امام صادقؓ جي والده ام فروه قاسم بن محمد بن ابي بکرؓ جي نياڻي آهي.

فقير: بَلي بلي!! واھ مٺا واھ! سائين! "وَلَدَنِيْ اَبُوْبَكْرٍ مَرَّتَيْنِ" روايت ڪهڙي ڪتاب ۾ آهي. ان جي ڪجھ واضاحت ڪريو.

مولوي: اها روايت شيعن جي معتبر ڪتابن ۾ آيل آهي. هي ڏس تنقيح المقال ج۳ ص۷۳ مِن فَصلِ النِّسَآءِ، ڪشف الغمہ ج۲ ص۱۶۱، عمدة الطالب ص۱۹۵. وري ان جي تشريح اصول ڪافي ج۱ ص۴۷۲ ۽ تهذيب الاحكام ج۶. ص۷۸ طبع ايران ۾ هن ريت آيل آهي:

امام جعفر صادقؓ جو نانو قاسمؒ، حضرت ابوبڪرؓ جو پوٽو هو ۽ امام صادقؓ جي ناني اسماءِ حضرت ابوبڪرؓ جي پوٽي هئي. تون هيٺ ڏنل نقشي مان چڱيءَ ريت سمجهي ويندين تہ امام جعفرؓ جي نسب جو سلسلو ابوبڪرؓ سان ڪهڙيءَ ريت ملي ٿو.

ابوبڪر صديقؓ — علي شير خداؓ — ابوبڪر صديقؓ

عبدالرحمانؓ — امام حسينؓ — محمدؓ

اسماءؓ — امام زين العابدينؓ — قاسمؓ

ام فروة — امام محمد باقرؓ — ام فروة

امام جعفر صادقؓ

فقير! هاڻي تون سمجهي ويو هوندين تہ امامن سڳورن جي سيني ۾ صديقؓ ۽ فاروقؓ جي فضيلت سمايل آهي. اهي ٻئي حضور ﷺ جا سهرا آهن جيڪي هينئر بہ ساڻس رِيَاضُ الْجَنَّةِ (جنت جي باغ) ۾ گڏ آهن.

فقير: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ! مان بلڪل سمجهي ويس تہ حق ظاهر آهي. پر مون کي سمجهايو تہ توهان رِيَاضُ الْجَنَّةِ ڇاکي ٿا چئو؟

مولوي: فقير! رِيَاضُ الْجَنَّةِ مسجد نبويءَ ۾ هڪ زمين جي ٽڪري جو نالو آهي. جنهن ۾ حضور ﷺ جو منبر ۽ ام المؤمنين بي بي عائشہ رضي الله عنها جو گهر بہ داخل آهي. اڄ انهيءَ گهر ۾ حضور ﷺ جو روضو اطهر آهي. هاڻي ڪافيءَ جي هيءَ روايت ٻڌ. امام جعفرؓ روايت ٿو ڪري تہ حضور ﷺ جن فرمايو:

مَا بَيْنَ بَيْتِيْ وَمِنْبَرِيْ رَوْضَةٌ مِّنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ۔ (فروع ڪافي ج4 ص554 ڪتاب الحج)	منهنجي گهر ۽ منهنجي منبر جي وچ واري جاءِ جنت جي باغن مان هڪ باغ آهي.

راوي امامؑ کان سوال ڪيو تہ سائين جنهن بيت (گهر) جو هتي ذڪر آهي:

هِيَ رَوْضَةُ الْيَوْمَ؟ قَالَ نَعَمْ

(اتي تہ) اڄ رسول الله ﷺ جو روضو آهي؟ امام فرمايو هائو (اها روضي واري جاءِ جنت جو ٽُڪرو آهي.)

فقير! اها روايت اهل سنت جي ڪتاب مشڪواة شريف جي بَابُ الْمَسَاجِدِ ۾ بہ آيل آهي. هاڻي تون ڏس صديق ۽ فاروق جو ڪيڏو نہ شان آهي. جو اڄ بہ روضي اطهر ۾ پنهنجي حبيب سان گڏ جنت جي باغ ۾ آرامي آهن. ڪوبہ ڪين جدا ڪري نٿو سگهي. دنيا جا مسلمان گنبذ خضرآء تي حاضر ٿي مٿن سلام پڙهن ٿا.

(سواءِ شيعن جي) وري جڏهن سيدالمرسلين ﷺ روضي پاڪ مان اُٿندو، تڏهن بہ ساڻن هڪ پاسي "صديق" تہ ٻئي پاسي کان "فاروق" سندن پاڪُر ۾ هوندا.

فقير : سبحان الله! واهہ واهہ!! حق آ سائين حق آ!! جڏهن سُني شيعہ ٻنهي جي معتبر ڪتابن ۾ اها روايت موجود آهي تہ ان جو انڪار ڪري نٿو سگهجي. هاڻي تہ سائين! منهنجي دل جو غُبار ٿي لهي ويو. عالم سُونهارا! شيعن جي ڪتابن ما اهڙي ڪا روايت ڏيکار جنهن مان حضرت عثمانؓ جي فضيلت معلوم ٿئي.

مولوي : ڏڪڻ فقير! ٻڌ شيعن جي معتبر ڪتاب روضة ڪافي ۾ آهي حضرت رسول الله ﷺ جن حضرت عثمانؓ کي بيت الله جي طواف ۽ عمري جي اجازت وٺڻ لاءِ مڪي شريف سفير ڪري موڪليو پاڻ ڪريم ﷺ جن هڪ وڻ هيٺان مسلمانن کان بيعت وٺڻ شروع ڪئي. (حضرت عثمانؓ جي غير حاضريءَ ۾)

وَضَرَبَ بِاِحدٰی يَدَيْهِ عَلَى الْاُخْرٰى لِعُثْمَانَ

رسول الله ﷺ جن پنهنجي هڪ هٿ کي ٻئي هٿ تي هڻي، عثمانؓ جي (پَر پُٺ) بيعت ڪئي.

مسلمان چوڻ لڳا عثمانؓ کي مبارڪ هجي. جنهن ڪعبي جو طواف ڪيو ۽ صفا مروه ڊوڙيو. (ان تي) رسول الله ﷺ فرمايو عثمانؓ (اسان ڪانسواءِ) اٿين نه ڪندو. پوءِ جڏهن حضرت عثمانؓ آيو ته حضور ﷺ پڇيس ته "عثمان! تو ڪعبي جو طواف ڪيو؟ عرض ڪيائين ته مان ڪيئن ڪندس، جو اڃا رسول الله ﷺ طواف ڪيو ئي نه آهي" (روضة الڪافي ص ٣٢٥ ايران)

فقير! هن روايت مان حضرت عثمانؓ جي فضيلت ظاهر آهي. ڇو ته حضور ﷺ پنهنجي هٿ کي حضرت عثمانؓ جو هٿ ٻڌائي پر پُٺ بيعت ڪئي ۽ کيس خاص پنهنجو سفير ڪري مڪي جي مشرڪن ڏانهن موڪليو. حضرت عثمانؓ عاشق وري اهڙو جو چيائين ته مان حضرت رسول الله صلي الله عليه وسلم کان سواءِ اڪيلو طواف ڪيئن ڪريان.

فقير: واهه واهه!! بيشڪ بيشڪ!! حضور ﷺ جو سفير ۽ عاشق آهي. سائين! اوهان سُني چوندا آهيو ته حضور ﷺ جون ٻه نياڻيون حضرت عثمانؓ جي نڪاح ۾ آيون آهن. ڀلا اهڙي وضاحت شيعن جي ڪتابن ۾ به آهي؟ رڳو ڪتابن جا نالا ٻڌايو. بس!

مولوي: فقير! شيعن جي ڪتابن ۾ واهه جي وضاحت ٿيل آهي. حضور ﷺ جن پنهنجون ٻه نياڻيون رقيه ۽ امِ ڪلثوم رضي الله عنهما حضرت عثمانؓ جي نڪاح ۾ ڏنيون آهن. رقيهؓ ٻي هجريءَ ۾ بيماريءَ سبب مديني منوره ۾ وفات ڪئي. پوءِ ٽينءَ هجريءَ ۾ حضور ﷺ جن ٻي نياڻي ام ڪلثومؓ کيس نڪاح ۾ ڏني. ان ستينءَ هجريءَ ۾ وفات ڪئي. هاڻي هي ڏس شيعن جا معتبر ڪتاب ۽ چوٿيءَ جا ڪتاب جن ۾ تصريح ٿيل آهي:

❶ خصال شيخ صدوق ج٢ ص١٦٧ مطبوع ايران. مصنف شيخ صدوق قمي
❷ نهج البلاغہ ج١ ص ٣٢٢ مطبوع ايران ڪلام علي ڪرم الله وجهه
❸ حيات القلوب ج٢ ص ٥٨٨ مطبوع ايران باقر مجلسي
❹ مُنتهي الآمال ج١ ص ١٠٨ مطبوع ايران شيخ عباس قمي

5 قرب الاسناد ص ٦ مطبوع ايران عبدالله بن جعفر قمي
6 مناقب آل ابي طالب ج٢ ص ١٦٢ مطبوع ايران ابن شهر آشوب
7 الانوار النعمانيہ ج١ ص ٣٦٧ مطبوع ايران مصنف محدث نعمت الله جزائري
8 ناسخ التواريخ ج٣ ص ٢٦٨ مطبوع ايران مرزا محمد تقي سپر
9 تفسير مجمع البيان ج٢ ص ٢٣٣ مطبوع ايران علي بن حسن طبرسي
10 تنقيح المقال في علم الرجال ج٣ ص٧٣ طبع نجف اشرف عبدالله مامقاني.

فقير! هاڻي ڇا ٿو چوين؟

فقير: واھ واھ!! بيشڪ اهي اسان جي مذهب جا معتبر ڪتاب آهن پر منهنجا مٺا! انهن مان ڪو حوالو ته پڙهي ٻڌاءِ ته فقير جي روح کي راحت حاصل ٿئي.

مولوي: فقير! ڏس هي منهنجي هٿ ۾ شيعن جو وڏو ڪتاب نهج البلاغہ آهي. جنهن ۾ حضرت عليؓ جا خطبا جمع ٿيل آهن. ان ۾ لکيل آهي ته حضرت عليؓ حضرت عثمانؓ کي ساراهيندي فرمايو:

أنت أقرب إلى رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم وشيجة رحم منهما ، و قد نلت من صهره مالم ينالا (نهج البلاغہ ج١ ص ٣٢٢ طبع ايران)	(عثمان) تون رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم کي مائٽيءَ ڪري (ابوبڪرؓ ۽ عمرؓ کان) زور ويجهو آهين تون رسول اللهﷺ جي ڄائي هجڻ جي شرف کي پهتو آهين. ۽ اهي ٻہ ڄاٽا نہ آهن.

ان جي شرح ۾ مصري عالم شيخ محمّد عبده لکي ٿو:

لانه تزوج بنتى رسول اللهﷺ رقية وأم كلثوم ، توفيت الاولى فزوجه النبى بالثانية ولذا سمى ذا النورين . وغاية مانال	ڇو ته رسول الله صلي الله عليه وسلم جون ٻہ نياڻيون رقيہؓ ۽ ام ڪلثومؓ حضرت عثمانؓ جي

الخليفتان أن النبي تزوج من بناتهما.
(حاشيه نهج البلاغة ص ٣٢٣)

نڪاح ۾ آيون آهن. هڪ فوت ٿي ويئي ته پوءِ نبي ڪريم ﷺ ڪيس ٻيءَ سان شادي ڪرائي. تنهنڪري ئي ذي النورين يعني ٻن نورن وارو سڏجي ٿو. ابوبڪرؓ ۽ عمرؓ ٻئي خليفا ان شرف کي نه پهتا. انهن جون نياڻيون (عائشہؓ ۽ حفصہؓ) نبي ڪريم ﷺ جي نڪاح ۾ آيل آهن.

فقير! هاڻي ته چٽائي ٿي ويئي ته شيعن جي ڪتابن حضرت عثمانؓ کي ذوالنورين ڪوٺيو آهي.

فقير: الله اڪبر! شيعن جي ڪتابن حضرت عثمانؓ کي ذي النورين به ڪوٺيو آهي. سائين! دل جا خدشا ته گهڻا نڪري ويا. پر وري ڪالهه هڪ سُني عالم ٻڌايو ته حضرت عليؓ ۽ بيبي فاطمة الزهريؓ جي نياڻي ام ڪلثوم جو نڪاح عمر فاروقؓ سان ٿيو آهي. سائين! ان نڪاح جي ڪجهه وضاحت ڪريو.

مولوي: اها حقيقت صحيح آهي ته ام ڪلثوم بنت عليؓ ۽ فاطمة الزهريؓ رضي الله عنهما جو نڪاح عمر بن خطابؓ سان، سندس خلافت جي دور ۾ ٿيو آهي. ان نڪاح کي شيعن جا معتبر ڪتاب سج جيان چمڪائي رهيا آهن. حضرت عمرؓ جي وفات کان پوءِ حضرت عليؓ پنهنجي نياڻي ام ڪلثوم کي عدت ۾ ويهارڻ لاءِ گهر وٺي آيو. ان کان پوءِ سندس نڪاح محمد بن جعفر بن ابي طالب سان ٿيو. فقير ان نڪاح جي ثابتي شيعن جي هيٺين ڪتابن ۾ موجود آهي. ڏس هي ڪتاب:

(١) تهذيب الاحڪام ج٩ ص ٣٦٢ طبع ايران مصنف شيخ طوسي.

(٢) قرب الاسناد ج٢ ص ١٠٩ طبع ايران مصنف عبدالله بن جعفر حميري قمي.
(٣) ناسخ التواريخ ج٤ ص ٢٢٤ طبع ايران مؤرخ مرزا محمد تقي سپر
(٤) مناقب آل ابي طالب ج٣ ص٣٠٤ طبع ايران مصنف ابن شهر آشوب.
(٥) مُنتهي الآمال ج١ ص١٨٦ طبع ايران مصنف شيخ عباس قمي
(٦) الاستبصار ج٣ ص٣٥٢ طبع ايران مصنف شيخ ابو جعفر طوسي
(٧) فروع كافي ج٦ ص١١٥ كتاب الطلاق مصنف محمد بن يعقوب كليني
(٨) مجالس المؤمنين ص٨٢ قاضي نورالله شوستري شهيد ثالث
(٩) الانوار النعمانيه ج١ ص ٣٧١ محدث سيد نعمت الله جزائري
(١٠) عمدة الطالب ص٦٣ سيد جمال الدين احمد (وفات سن ٨٢٨هـ)
(١١) شرائع الاسلام شرح مسالڪ الافهام ڪتاب النڪاح شهيد ثاني
(١٢) تنقيح المقال في علم الرجال ج٣ ص٧٣ نجف اشرف عبدالله مامقاني.

فقير! اهي حوالا ڪافي آهن. هاڻي ايترو سمجھ تہ اسلام ۾ ڪنهن بہ مؤمنياڻيءَ جو نڪاح ڪنهن ڪافر، مشرڪ يا منافق سان جائز نہ آهي. حضرت عليؓ پنهنجي نياڻي امام حسينؓ جي سڳي ڀيڻ، حضرت عمرؓ کي نڪاح ۾ ڏيئي ان جي ڪامل ايمان جي تصديق ڪئي تہ عمرؓ نفاق کان پاڪ آهي.

فقير: سائين! ڪالھ اوچتو ذاڪر زِيپٽُ رستي ۾ ملي ويو تنهن چيو تہ مولوي عمر ائين چوٿو چوي تہ حضرت عليؓ جي ڀاڄائيءَ جو نڪاح ابوبڪرؓ سان ٿيو آهي. سائين! اوهان ائين چيو آهي ڇا؟

مولوي: فقير! مان برابر ائين چيو آهي. ذاڪر پنهنجي مذهب مان ذرو بہ نٿو ڄاڻي. سندن ڪتابن ۾ اهڙي وضاحت ٿيل آهي. فقير! هاڻي ٻڌ اسماء بنت عُميسؓ، حضرت جعفر بن ابي طالب جي نڪاح ۾ هئي. ان مان ڪيس ٽي پٽ عبدالله، محمد ۽ عون پيدا ٿيا. جعفر سنہ ٨هجري وفات ڪئي. ان ڪان پوءِ

اسماءِ جو نڪاح ابوبڪر صديقؓ سان ٿيو. جنهن مان محمد نالي فرزند نالي پيدا ٿيو. صديق جي وفات کان پوءِ اسماء جو نڪاح حضرت عليؓ سان ٿيو جنهن مان يحيٰ نالي پٽ ڄائو. ٽنهي خاندانن مان ڪابہ نياڻي پيدا نہ ٿي. ان نڪاح جي تصريح شيعن جي هيٺين ڪتابن ۾ آيل آهي:

① نهج البلاغہ ج٢، ص٦٢ حاشيہ محمّد عبده

② من لا يحضره الفقيه ج٤ ص ٢٨ حاشيہ

③ فروع ڪافي ج٣ ص ٩٨ ڪتاب الحيض محمد بن يعقوب ڪليني

④ جلآء العيون ج١ ص٢٢٦ باقر مجلسي

⑤ مُنتهي الأمال ص٢١٣ شيخ عباس قمي

⑥ ناسخُ التّواريخ ج٤ ص١١٨ مرزا محمد تقي سپر

⑦ تنقيح المقال ج٣ ص٦٩ عبدالله مامقاني

فقير! ان نڪاح مان ثابت آهي تہ حضرت عليؓ پنهنجي ڀاڄائي حضرت ابوبڪرؓ کي ڏيئي ان جي ڪامل ايمان جي تصديق ڪئي، جي صديقؓ مؤمن نہ هجي ها تہ شير خداؓ پنهنجي ڀاڄائي کيس نڪاح ۾ هرگز نہ ڏئي ها.

فقير: واه واه! ڳالھ حق جي آهي. حضرت عليؓ حضرت عمرؓ کي مؤمن سمجهي کيس پنهنجي نياڻي امّ ڪلثوم نڪاح ۾ ڏني تہ حضرت ابوبڪرؓ کي بہ مؤمن سمجهي کيس پنهنجي ڀاڄائي نڪاح ۾ ڏني. ڀلا سائين اها ڪهڙي اسماء هئي جنهن فاطمة الزهريؓ جي آخري وقت ۾ خدمت ڪئي؟

مولوي: فقير! اِهائي اسماءِ بنت عُميسؓ هئي، جنهن جو نڪاح صديق سان ٿيو آهي. ڏس هي ڪتاب جلآء العيون ج١ ص٢٤٠، منتهي الأمال ج١ص١٣٧ وغيره. اٽان تون سمجھ تہ جي حضرت ابوبڪرؓ کان فاطمة الزهريؓ ناراض هجي ها تہ سندس گهرواريءَ اسماءؓ کان هرگز خدمت نہ وٺي ها. وري جي حضرت ابوبڪر صديقؓ حضرت بيبي فاطمةؓ کان ناراض هجي ها تہ اسماءؓ کي خدمت لاءِ موڪل نہ ڏئي ها.

فقير: منهنجا مٺا! هاڻي آءٌ سمجهي ويس ته ٽن خليفن جي فضيلت، عزت ۽ عظمت حق آهي. شيعا بلڪل انهن جا دشمن آهن. مان هاڻي سندن مذهب کان بيزار آهيان. ٿورو ترسو ته مان وڏيري واليڏني ۽ جاڻ جمعدار کي وٺي اچان ته ان جي روبرو پنهنجي مذهب ڇڏڻ جي حقيقت عرض رکان.

(فقير ٻنهي کي وٺڻ وڃي ٿو. ٻئي اوطاق ۾ اچن ٿا. وڏيرو مولوي صاحب کي سلام ڪري ٿو)

والڻ وڏيرو: مولوي صاحب! السّلام عليڪم

مولوي: وعليڪم السّلام والڻ وڏيرا ۽ جاڻ جمعدار ڏيو ڪا خبر چار.

والڻ وڏيرو: سائين! خبرون خير جون. ڊِڪڻ فقير آيو جنهن چيو ته مان پنهنجو مذهب ڇڏيان ٿو. سو توهان مولوي عمر عمراڻيءَ جي اوطاق تي اچو ته مذهب ڇڏڻ جي حقيقت عرض رکان پيو خير.

مولوي: وڏيرا! اوهان ڪائنس پڇو ته حقيقت بيان ڪندو.

وڏيرو: اڙي ڊِڪڻ فقير! تون شيعه مذهب ڇوٿو ڇڏين؟

فقير: وڏيرا! مان ذاڪر زِيپڻَ جي صحبت ۾ اچي شيعه مذهب اختيار ڪيو. جنهن جي صحبت ۾ "هي ڏس" مون ڪارا ڪپڙا ڪيا، هٿن ۽ پيرن ۾ لوهه جون ڪڙيون پاتيون. مُڇون ڊگهيون رکيون ۽ چوندو هوس ته هي "حيدري مُڇون" آهن. صبح جو سويل اُٺي عَلم (جهنڊي) جي سامهون بيهي ٻانهون ٻڌي علي! علي!! علي!!! ڪري هليو ايندو هوس. ذاڪر زِيپڻُ چوندو هو ته تون حيدر جو حبدار آهين. هي مولوي محمّد عمر منهنجو ننڍپڻ جو دوست آهي. اتفاق سان ان جي اوطاق ۾ اچڻ ٿيو. مذهبي بحث ڪندي مولوي صاحب مونکي شيعن جي ڪتابن مان ٽن خليفن جي فضيلت ٻڌائي، شيعا انهن جا سخت دشمن آهن. مان اهي ڳالهيون ٻڌي شيعه مذهب کان توبهه ڪئي ۽ اڄ کان وٺي مان سُني آهيان.

والڻ وڏيرو: جمعدار! فقير ڏاڍو سٺو ڪيو. فقير توکي مبارڪ هجي جو تون اهڙي مذهب کان توبه ڪئي آهي... مولوي صاحب! هاڻي فقير کي ڪا نصيحت ڪريو.

مولوي : فقير! توکي لک لک مبارکون هجن جو تون مغضوب (ڏمر کيل) فرقي کا توبه کري سُني ٿيو آهين. شيعن کي امام موسيٰ کاظمؒ ٻ پاراتو ڏنو آهي. ڏس هي کتاب اصول کافي ج١ ص٢٦٠ طبع ايران.

ان اللّٰہَ عَزَّوَجَلَّ غَضَبَ عَلَى الشِّيْعَةِ	(امام فرمايو) شيعن تي الله جو ڏمر آهي.

فقير! هاڻي گهر وڃي کارا ڪپڙا لاهه ۽ لوهه جون ڪڙيون لاهي ڇڏ ۽ مُڇون ڪٽاءِ. انهن جي سخت منع آهي. جي توکي ڪتاب ڏسڻو آهي تہ عبدالرحيم پنّي جو لکيل ڪتاب "شيعا جلد ڏي جواب پڙهي سُنيءَ جو ڪتاب" گهرائي پڙهہ.

فقير : مولوي صاحب! هاڻي خير جي دعا گهرو. مان گهر وڃي مُڇون بہ ڪٽايون ٿو. کارا ڪپڙا ۽ ڪڙيون بہ لاهيان ٿو ۽ پنهنجو نالو مٽائي محمّد عثمان رکايان ٿو.

مولوي : فقير! چڱو ٿيو جو نالو مٽايئي. هاڻي سڀ ڪچهريءَ وارؤ! سهڻي سردار محمد مصطفيٰ ﷺ تي صلوٰة پڙهو.

اللهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِهٖ وَاصحابه وبارك وسلم ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب-

ناظرين ڪرام! هن رسالي ۾ شيعن جي ڪتابن مان جيڪي حوالا ورتا ويا آهن. سي ڪتاب مون وٽ موجود آهن. شال الله تعاليٰ هن رسالي کي هدايت جو سبب بنائي. (آمين).

آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين وعلى اله واصحابه اجمعين-

(عبدالرّحيم پنّو)

ڪتاب پورو ٿيو.